



บทที่ 3

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษารูปแบบ การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในพื้นที่จะกล่าวถึง รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยที่ต่อเนื่องกัน ตามลำดับ ตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแบบกระแสนทางอาชีพ (Career Pattern) ของผู้บริหารโรงเรียน ก่อนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,727 คน โดยสำรวจจากบัญชีรายชื่อโรงเรียน มัธยมศึกษาของกองการมัธยมศึกษา โดยแยกเป็น ครูใหญ่ 194 คน อาจารย์ใหญ่ 898 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 635 คน รองอธิบดีกรมสามัญศึกษาที่ทำหน้าที่คานบุดกลาง 1 คน ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 1 คน หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมและพัฒนา สถาบัน พัฒนาผู้บริหารการศึกษา 1 คน และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 4 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากร ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร กำหนดจากตารางกำหนด กลุ่มตัวอย่างประชากรของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) โคนขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 638 คน โดยแยกเป็น ครูใหญ่ 129 คน อาจารย์ใหญ่ 269 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน 240 คน

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 645 คน โดยจำแนกได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 638 คน ประกอบด้วย

1.1 ครูใหญ่ จำนวน 129 คน

- 1.2 อาจารย์ใหญ่ จำนวน 269 คน
- 1.3 ผู้อำนวยการ จำนวน 240 คน
2. รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา 1 คน
3. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 1 คน
4. หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมและพัฒนา 1 คน  
สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
5. เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 4 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

#### 1. ลักษณะของเครื่องมือ

##### 1.1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices)

และแบบปลายเปิด (Open ended) สำหรับสอบถามผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป
- 2) เกี่ยวกับประวัติการศึกษา
- 3) เกี่ยวกับประสบการณ์ทางวิชาชีพ

##### 1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure

Interviews) สำหรับสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมและพัฒนา และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ระดับสูง ของกรมสามัญศึกษา การกำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการอบรม โครงสร้างของหลักสูตรการอบรม และวิธีการอบรม

#### 2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดตัวแปรสำคัญ และตัวบ่งชี้ ที่นำมาใช้สร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) สถานภาพทั่วไป โคนแก่ เศรษฐ อายุ ศาสนา รายได้ สถานภาพ การสมรส อาชีพของคู่สมรส รายได้และวุฒิการศึกษาของคู่สมรส ภูมิลำเนาเดิม อาชีพ และ ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

2) ประวัติทางการศึกษา โคนแก่ คุณวุฒิทางการศึกษา วิชาสามัญ และวิชาชีพ สาขาวิชาที่เรียน ผลการเรียน ที่พักอาศัยขณะศึกษา ทุนที่ใช้ในการศึกษา สถาบัน การศึกษา การฝึกอบรมทางด้านการบริหารการศึกษา และการฝึกอบรมทางด้านการบริหาร ความหลักสูตรอื่น

3) ประสบการณ์ทางวิชาชีพ โคนแก่ อายุราชการ ประสบการณ์ ในการทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา การดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในทางราชการ และ การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบ มาตามลำดับ

2.2 นำข้อความตามของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เช่นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบภาษาที่ใช้ และหาความตรง ของแบบสอบถาม ซึ่งรายนามของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งกล่าว มีดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร วรุตบางกูร อาจารย์ประจำ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. นายประจวบ วัจนะรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

5. นายธานี สมบุญญะ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

6. นายสมชาติ รัตนदार ผู้อำนวยการโรงเรียนสระบุรีวิทยาคม  
จังหวัดสระบุรี ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการกรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา 6

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะ และตรวจจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ  
และผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงแก้ไข ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้มีความเหมาะสม  
และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นี้ไปเป็นเครื่องมือดำเนินการสำรวจข้อมูลต่อไป

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่งและรับคืนทางไปรษณีย์โดยมีหนังสือขอความร่วมมือ  
จากกรมสามัญศึกษา ไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร ในระหว่างวันที่ 2 - 30 กันยายน 2531  
หลังจากนั้นจึงได้ส่งหนังสือเตือนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งรายละเอียดคงไว้ในตารางที่ 1 - 3

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปครั้งที่ 1 และได้รับกลับคืน

ประชากร	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
ครูใหญ่	129	67	51.94
อาจารย์ใหญ่	269	113	42.00
ผู้อำนวยการ	240	98	40.83
รวม	638	278	43.57

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปครั้งที่ 2 และได้รับกลับคืน

ประชากร	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
ครูใหญ่	62	30	48.38
อาจารย์ใหญ่	156	82	52.56
ผู้อำนวยการ	142	93	65.49
รวม	360	205	56.94

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนทั้งหมด

ประชากร	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับคืน	แบบสอบถามที่สมบูรณ์	ร้อยละ
ครูใหญ่	129	97	97	75.19
อาจารย์ใหญ่	269	195	195	72.49
ผู้อำนวยการ	240	191	191	79.58
รวม	638	483	483	75.70

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จากประชากรทั้งหมด 7 คน

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Epi Info (Programs for Entering Processing Questionnaires on Microcomputers) โดยใช้กับเครื่อง Microcomputer ของงานข้อมูลและสถิติ ฝ่ายส่งเสริมโรงเรียน กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการรวบรวมความคิดเห็น และแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
3. แบบกระสวนทางอาชีของผู้บริหารโรงเรียน ทดสอบด้วยค่า Z (Z-test) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างความถี่สังเกตได้กับความถี่คาดหวัง
4. แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการรวบรวมความคิดเห็นแจกแจงความถี่ หาค่าฐานนิยม และค่าร้อยละ